

राज्यातील चारही कृषि विद्यापीठांतर्गत स्वतंत्र सेंद्रिय
शेती संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्यासाठी
प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : कृषिवि-३७१६-प्र. क्र.४८/८-अे,

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : २३/०८/२०१७.

- संदर्भ :-** (१) संचालक (संशोधन), महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे यांचे
जा.क्र./ मकृप / संशोधन / १६२ / २०१७, दिनांक २५/०१/२०१७ चे पत्र.
(२) संशोधन संचालक, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी यांचे पत्र
क्र. डीओआर/टी २०१, दिनांक १७/०१/२०१७,
(३) विभाग प्रमुख, डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला यांचे पत्र
क्र. विप्र/कृवि/सेशिकें/११२४/२०१७, दिनांक २१/०१/२०१७.
(४) संशोधन संचालक, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी
यांचे पत्र क्र. डीओआर/आरई/७१२८/२०१७, दिनांक २३/०१/२०१७,
(५) संशोधन संचालक, डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ,
दापोली यांचे पत्र क्र. डॉबासाकोकृवि/संशो/बियाणे/२८६७/२०१७,
दिनांक १९/०१/२०१७.

प्रस्तावना :-

हरितक्रांतीनंतरच्या टप्प्यात शेतीमध्ये रासायनिक खतांचा अतिवापर, एका वर्षात एकापेक्षा अधिक
पिके एकाच जमिनीत घेणे म्हणजेच बहुविध पीक पध्दती, पीक संरक्षणाच्या दृष्टीने रासायनिक
किटकनाशकांचा व बुरशीनाशकांचा अतिवापर, सिंचनाचा अति तसेच अयोग्य वापर, यांत्रिकीकरणामुळे
पशुधनाकडे झालेले दुर्लक्ष हवामानातील बदल, अपुरा पाऊस, पावसाच्या वितरणातील तफावत, पावसाचे
कमी झालेले दिवस यामुळे शेतीक्षेत्रामध्ये अनेक समस्या दिसून येत आहेत. त्यामुळे कृषि उत्पादन व
उत्पादकतेत घट येऊन शेतक-यांच्या आर्थिक परिस्थितीवर विपरीत परिणाम होत आहे. या परिस्थितीत शेती
हा शाश्वत व्यवसाय करण्याच्या दृष्टीने कमी खर्चाचे तंत्रज्ञान, काटेकोर शेती, नैसर्गिक संसाधनांचे संवर्धन व
कार्यक्षम वापर व यातून पर्यावरणाचा समतोल आणि मानवी आरोग्याच्या दृष्टीने सुरक्षित उत्पादन मिळविण्याचे
तंत्रज्ञान उपयुक्त ठरण्यासाठी सेंद्रिय शेती विषयक सुधारीत तंत्रज्ञान विकसित करणे व गुणवत्ता प्रधान सेंद्रिय
शेती पध्दती विविध पिकांसाठी विकसित करणे व त्याचा विस्तार करणे ही गरज असल्याने सेंद्रीय शेतीमध्ये
संशोधन व विस्तारकार्य करण्याच्या दृष्टीने राज्यातील चारही कृषि विद्यापीठांतर्गत स्वतंत्र व कायमस्वरूपी

सेंद्रिय शेती संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्याच्या प्रस्तावास मान्यता देण्याची बाब शासन स्तरावर विचाराधीन होती. त्यास अनुसरून महाराष्ट्र शासनाचा सन २०१६-२०१७ या वर्षाचा अर्थसंकल्प विधानसभेला सादर करताना मा. वित्त मंत्री यांनी केलेल्या भाषणात चारही कृषी विद्यापीठात स्वतंत्र "सेंद्रिय शेती संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र" स्थापन करण्यात येईल अशी घोषणा केली आहे. या अनुषंगानेचे प्रस्ताव संदर्भाधिन पत्रान्वये प्राप्त झाला आहे. त्यानुसार शासन खालीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :-

राज्यातील चारही कृषी विद्यापीठांतर्गत स्वतंत्र सेंद्रिय शेती व प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्याकरीता प्रयोगशाळेसाठी आवश्यक उपकरणे, मुलभूत सुविधा निर्मिती, सेंद्रिय शेतीसाठी अवजारे, सिंचन सुविधा, दकश्राव्य उपकरणे, पशु व पक्षी, प्रशिक्षण कार्यक्रम, आकस्मिक खर्च तसेच सदर केंद्रासाठी आवश्यक असणारे मनुष्यबळ कंत्राटी पद्धतीने उपलब्ध करून घेणे या करीता येणारा रुपये ९२३.०४ लक्ष अनावर्ती व रुपये १०७६.९६ लक्ष आवर्ती खर्च असा एकूण रु. २०००.०० लक्ष इतक्या प्रकल्प खर्चास विद्यापीठनिहाय खालीलप्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे :-

(रुपये लाखात)

अ.क्र.	विद्यापीठाचे नांव	प्रकल्प खर्च		
		अनावर्ती	आवर्ती	एकूण
१	महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी	२३०.७६	२६९.२४	५००.००
२.	डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली	२३०.७६	२६९.२४	५००.००
३.	डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला	२३०.७६	२६९.२४	५००.००
४.	वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी	२३०.७६	२६९.२४	५००.००
एकूण		९२३.०४	१०७६.९६	२०००.००

सेंद्रिय शेती संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्यासाठी प्रतिविद्यापीठ रुपये ५०० लक्ष याप्रमाणे एकूण रुपये २००० लक्ष इतका निधी एक रकमी विद्यापीठांस उपलब्ध करून देण्यात येईल. सदर निधीमधून सेंद्रिय शेती संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्यासाठी पाच वर्षांमध्ये सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट "अ" नुसार खर्च करण्यात यावा.

२. सेंद्रिय शेती संशोधन व प्रशिक्षण केंद्राचे संशोधन व विस्तार कार्य हे दिर्घकालीनदृष्ट्या महत्वाचे असून जबाबदारीचे आहे. सदरील कार्य योग्य पद्धतीने करण्यासाठी विद्यापीठांमध्ये उपलब्ध असलेल्या पदांपैकी एका पदाची सदर संशोधन केंद्रासाठी प्रमुख शास्त्रज्ञ म्हणून नेमणूक करण्यात यावी. तसेच इतर उपलब्ध पदांपैकी आवश्यकतेनुसार सदर प्रशिक्षण केंद्रामध्ये काम करण्यासाठी शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचारी वर्गाची नियुक्ती करण्यात यावी.

३. सेंद्रिय शेती संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्यासाठी येणारा खर्च राज्यातील कृषि विद्यापीठांतर्गत योजनांतर्गत योजनांकरीता २४१५, कृषि विषयक संशोधन व शिक्षण या मुख्य लेखाशीर्षाखाली "०१ पीकसंवर्धन (२४१५ ००७२)", "०१ पीकसंवर्धन (२४१५ ००८१)", " ०१ पीकसंवर्धन (२४१५ ००९९)" व "०१ पीकसंवर्धन (२४१५ ०१०५)" या उपशीर्षांतर्गत ३१ सहायक अनुदान (वेतनेतर) या बाबीखाली मंजूर केलेल्या तरतूदीमधून भागविण्यात यावा.

४. हा शासन निर्णय नियोजन व वित्त विभागाच्या सहमतीने नियोजन विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ३१३/२०१७/१४३१, दिनांक २२/०२/२०१७ व वित्त विभागाचा आनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ५१/२०१७/व्यय-१, दिनांक ७/०३/२०१७ अन्वये प्राप्त झालेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०१७०८२३१७१६२३०३०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(दे. आ. गावडे)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सदस्य सचिव तथा महासंचालक, महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे,

कुलगुरु, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी,

कुलगुरु, डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली,

कुलगुरु, डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला,

कुलगुरु, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी,
संचालक (संशोधन), महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे,
संशोधन संचालक, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी, जिल्हा अहमदनगर,
संशोधन संचालक, डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली,
संशोधन संचालक, डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला,
संशोधन संचालक, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी,
सहसंचालक (वित्त), महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे,
कुलसचिव/नियंत्रक/विद्यापीठ अभियंता, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी,
कुलसचिव/नियंत्रक/विद्यापीठ अभियंता, डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली,
कुलसचिव/नियंत्रक/विद्यापीठ अभियंता, डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला,
कुलसचिव/नियंत्रक/विद्यापीठ अभियंता, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी,
कृषि आयुक्त, (अेजी १० सेल) महाराष्ट्र राज्य, पुणे (खर्च ताळमेळ शाखा),
उपविभागीय कृषि अधिकारी, अहमदनगर,
महालेखापाल, महाराष्ट्र १ / २ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई / नागपूर,
जिल्हा कोषागार अधिकारी, अहमदनगर / दापोली / अकोला / परभणी,
उपकोषागार अधिकारी, राहुरी / दापोली / अकोला / परभणी,
मुख्य लेखा परिक्षक, स्थानिक निधी लेखा, कोकण भवन, नवी मुंबई,
उप मुख्य लेखा परिक्षक (वरिष्ठ) स्थानिक निधी लेखा, कोकण भवन, नवी मुंबई,
जिल्हा लेखा परिक्षा अधिकारी, स्थानिक निधी लेखा, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी,
जिल्हा लेखा परिक्षा अधिकारी, स्थानिक निधी लेखा, डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली,
जिल्हा लेखा परिक्षा अधिकारी, डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला,
जिल्हा लेखा परिक्षा अधिकारी, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी,
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई / निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई,
वित्त विभाग (व्यय १ / बियुडी १३), मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२,
नियोजन विभाग (कार्यासन १४३१), मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२,
कक्ष अधिकारी, कार्यासन क्रमांक - २-अ / ६-अ / ७-अ, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई -३२,
कार्यासन ८-अ (निवडनस्ती), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

परिशिष्ट "अ"

सैंद्रिय शेती संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्यासाठीच्या खर्चाचा तपशिल

अ) सैंद्रिय शेती संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्यासाठी आवश्यक असणारा अनावर्ती खर्च :-

(रु. लाखात)

अ. क्र.	तपशिल	प्रत्येक विद्यापीठासाठी आवश्यक खर्च	चारही कृषि विद्यापीठांसाठी आवश्यक खर्च
१	प्रयोगशाळेसाठी आवश्यक उपकरणे	४०.००	१६०.०० (= ४०.०० X ४)
२	मुलभूत सुविधा (प्रशिक्षण वर्ग, प्रयोगशाळा, जैविक निविष्टा निर्मिती कक्ष, साठवण शीत गृह (प्रणालीसह), पशुधन व अवजारे शेड, ट्रॅक्टर, संरक्षण भित्त इत्यादि)	१४५.००	५८०.०० (= १४५.०० X ४)
३	सैंद्रिय शेतीसाठी अवजारे (गांडूळ खत व कंपोस्ट गाळणी यंत्र, पावर टिलर, लेव्हर, नांगर, कल्टिवेटर, सारायंत्र, पेंरणीयंत्र, रोटोव्हेटर, लोखंडी मार्कर इत्यादि)	१२.१५	४८.६० (= १२.१५ X ४)
४	सिंचन सुविधा (विद्युत मोटार / पाईप लाईन / ठिबक व तुषार सिंचन संच/ साठवण टाक्या / इतर सिंचन सुविधा)	२६.००	१०४.०० (= २६.०० X ४)
५	दकश्राव्य उपकरणे	३.६१	१४.४४ (= ३.६१ X ४)
६	पशु व पक्षी (गाय, मधमाशी, कोंबडी पालन इत्यादि)	४.००	१६.०० (= ४.०० X ४)
एकूण		२३०.७६	९२३.०४ (= २३०.७६ X ४)

ब) सैंद्रिय शेती संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्यासाठी आवश्यक असलेला कर्मचारी वर्ग कंत्राटी पध्दतीने उपलब्ध करून घेण्यासाठी वेतनावरील आवर्ती खर्च :-

(रु.लाखात)

अ. क्र.	पदनाम	प्रत्येक विद्यापीठासाठी आवश्यक पदांची संख्या	प्रत्येक विद्यापीठासाठी आवश्यक खर्च (पाच वर्षांसाठी)	चारही कृषि विद्यापीठांसाठी आवश्यक खर्च (पाच वर्षांसाठी)
१	वरिष्ठ संशोधन सह अध्यायी	५	८८.४४	३५३.७६ (= ८८.४४ X ४)
२	कृषि सहायक	२	२१.६०	८६.४० (= २१.६० X ४)
३	प्रयोगशाळा सहायक	२	२१.६०	८६.४० (= २१.६० X ४)
४	मजूर			
	अ) कुशल	२	१४.४०	५७.६० (= १४.४० X ४)
	ब) अकुशल	८	४३.२०	१७२.८० (= ४३.२० X ४)
एकूण		१९ पदे	१८९.२४	७५६.९६ (= १८९.२४ X ४)

क) सेंद्रिय शेती संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्यासाठी आवश्यक असलेला इतर आवर्ती खर्च :-
(रु.लाखात)

अ.क्र.	बाब	प्रत्येक विद्यापीठासाठी आवश्यक खर्च (पाच वर्षांसाठी)	चारही कृषि विद्यापीठांसाठी आवश्यक खर्च (पाच वर्षांसाठी)
१.	प्रशिक्षण कार्यक्रमासाठी आवश्यक अनुदान (शेतकरी, प्रवर्तक व विस्तार कर्मचा-यांचे प्रशिक्षण / प्रशिक्षण साहित्य, सेंद्रिय शेतीसाठी संबंधी प्रात्यक्षिके, प्रकाशने,कार्यशाळा / चर्चासत्र / परिसंवाद इत्यादी)	२०.००	८०.०० (= २०.०० X ४)
२.	आकस्मिक खर्च (रसायने व काचेचे साहित्य, कार्यालयीन खर्च, सेंद्रिय किटक नाशके, औषधे, प्रवास व इंधन खर्च, जनावारांचे खाद्य व इतर खर्च)	६०.००	२४०.०० (= ६०.०० X ४)
एकूण		८०.००	३२०.०० (= ८०.०० X ४)

(दे. आ. गावडे)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन.
